

DISCURS

PRONUNCIAT EN LA VILA COMTAL DE FURCALQUIER AB MOTIU
DELS JOCHS FLORALS DE PROVENSA, PER WILLIAM C. BONA-
PARTE WYSE, PRESIDENT DE LA FFESTA.

Bellas Damas y Gays Provensals:

A fa alguns anys que 'm trobava, per etzar, una hermosa tarda de Maig, jayent pensatiu y solitari sobre l' herba florida que vesteix aquest gran Promontori inglés que s' avansa intrépit en l' Occeá, y que, com sos germans de Galicia y de Bretanya es coneugut pels habitants de tot lo país ab lo nom de *Land's End*, es á dir: *Fi de la Terra*. Lo sol enviaava sos raigs tot enfonzantse dintre 'ls abismes. De ben lluny, del horisó, del dentellat nevós de las islas *Cassiterides* fins á la *terra ferma*, brillant y sonrient, s' obria davant mos ulls la gran extensió de las onas que ja havian, (segons la llegenda) engolit ab sus ciutats y sus torres y sa vida agitada, lo territori verdejant del *Lyonnais*, tan renombrat en las epopeyas y las gestas del rey Artur y de la Taula Rodona. Era en 1877, l' any d' aquesta commemoració extranya que alguns filólechs entusiastas havian organisada pera celebrar lo centenari de la desaparició final del antich idioma de *Coudrwalt*, del qual lo *Lyonnais* formava part; y jo 'm recordava no sens emoció, ajegut sobre mon promontori com las onas bramulants d' una llengua victoriosa havian, per dirho aixís, ofegat y engolit tot lo que quedava de una parla popular: *A h! no solzament, me deya jo, los homes moren y las ciutats desapareixen, sino que també desapareixen y moren las llenguas y las literaturas!* Y deixantme anar ahont mos pensaments me duyan, poch á poch, y ab natura- litat (desde fa temps, senyoras y senyors, tinch aquesta costum), com un girasol girat vers l' astre del dia, com lo ferro vers l' iman, jo 'm girava vers la Provença tan estimada, vers lo felibritge afortunat, vers sa llengua més que may adorada.

No pendreu pas á massa orgull, Provensals y Provensalas, si 'l feli-
LA RENAIIXENSA.—Any. XII

bre extranger que sos generosos colegas han escullit pera presidir aquellas festas florals, vol aprofitar aquesta bella ocasió pera dirvos aquí, als cims de las montanyas alpinas, lo que meditá en altre temps á la vora del mar d' Albion. Vosaltres recordareu que 'l patró de vostra ciutat provensal es un sant casi inglés, y no es pas fora de lloch en la diada de Sant Pancrás, que un Inglés casi Provensal 'us parli á sa manera. De segur que 'l moment no pot esser més propici y la ocasió més ben portada! Veig al entorn meu y reunits per las simpatías á las autoritats y als notables dels departaments dels Alpes, un aixam de bellas damas, la flor del territori. Jo veig á llorejats, valents de tota mena que per forsa son soldats que s' afilian baix la bandera de Santa Estela. Jo veig á má dreta lo gran Vasile Alecsandri, patriota y poeta nacional que tant ha fet per la poesía com per la llibertat; á má esquerra 'l comte de Tolosa, benvolgut descendant dels Ramous benvolguts de qui 'ls explendors y las desventuras farán batre 'l cor de tot bon Meridional pels sigles dels sigles. Jo veig, per fi, al meu davant la figura franca y viril de Roumanille, nostre guia venerable, y per march de tan noble quadro vosaltres tots, oh poble de las montanyas, que n' estich convensut, me perdonareu de tot cor si 'us parlo francament y ab arrogancia com deu ferse, ab un lirisme que no té res de parisien, ab una honradés desconeguda dels que formigüejan en las ciutats y en las planas.

Y segurament en aquesta reunió amistosa, en aquesta ciutat hospitalaria, hi heu vingut, bellas damas y gays Provensals, no solzament per curiositat natural, ó necessitat de distracció primaverenca, sino, aixis ho vull creure, pera rendir homenatje á nostra RENAIXENSA,—pera fer bon aculliment á la idea saludable y fecunda encarnada en nostre Felibritge,—per acariciarla ab vostras dolsas miradas y ab vostras galanas paraulas,—pera saberne, en fi, bonas novas. Y jo (oh que n' estich de content d' esser la expressió cordial de las esperansas ara mes que may rosadas de vostres colegas, y de sa fe que sempre augmenta envers causa tan santa! Jo 'us invito donchs, desde aquest belvedere fourcalqué, á extender vostras miradas sobre 'l mapa desplegat de son camí triunfal, sobre 'l paisatje de sa influencia benfadora. Desde 'l dia en que Lamartine, desde son saló, allá baix, saludá al jefe de nostra Societat ab son célebre «*Tu Marcellus eris!*» ha passat un quart de sigle; pero qui dirá que no hem fet camí en la conciencia contemporánea ó no 'ns hem fet rotlló en la república de las lletres? Es ben sapigut que com en lo mon fisich, tots los organismes superiors han de passar cert temps pera deseurotlarse y pera madurar, mentres que 'ls qué son abax de la escala son proverbial-

ment lo contrari, nostra associació no ha arribat ahont se troba avuy dia sino per graus y poch á poch. Nostra causa no ha sortit com los bolets. No ha esclatat en una sola nit. Pero, per altra part, lo tendre plansó de Font-Segugno, en 1854, s' ha tornat d' un any al altre 'l famós arbre dels felibres que extén sas cent brancas usanasas per tot lo Mitjdia. Lo riuhet del poeta

Claret, claret, menut, prim come uno mouscoulo,
Em' un brut que dirias lou cri-cri tremoulant
Dóu'grihet sus l' espigo. (1)

es avuy dia lo gran riu borejat de ciutats y de castells que s' precipita altaner á la mar aixamplantse y allargantse á voluntat. Cada any ha tingut sa victoria especial, sa adhesió insigne, son cop de fortuna inesperat. Lo mateix que en altre temps en Balaguer havia deixat sa Catalunya á Ponent pera estrényens la má, ara vé de Llevant un Alecsandrí pera abrassarvos plé d' afecció; y qui pot dir si 'n vindrán d' altres temps á venir? Oh! poble de Provença! Clara com lo dia la má divina 's veu en nostra causa! Mireula com vola com una áliga, las alas esteses de campanar en campanar, de provinça en provinça, de nació en nació. Mireula ahir empresonada á Avinyó, com se va refent sens repòs, mes sens desfici, á Marsella, á Montpellier, á Nissa, á Grenoble, y en las riberas del Occeá mes enllá de las columnas d' Hèrcules, y que fascina lo mateix que un mirall resplendent atrau á la alosa que canta, aquest regne novament nat de Rumania, tan bell y suberch de promesas y de joventut.

Pero, si 'm pregunteu d' ahont vé aquest éxit senyoras y senyors, vos respondré sense vacilació. L' éxit del Felibrige, á mon parer, vé de que está, més de lo que no 's pensa, en lo moviment y las condicions del sigle. Aquesta declaració vos estranyará tal vegada; pero no vos haveu d' estranyar més d' aixó que del fluix y refluix del mar, que de la arribada de la primavera y de sas flors després del hivern y de son gebre. Mireu un xich al voltant del mon! Las ideas representadas per lo Felibrige, desde la Finlandia fins á las illes japonesas suran en l' ayre universal, avuy dia, com llavors aladas al mes de Setembre.

(*Seguirà.*)

(1) Felis Gras.

TEMPESTA

ROMANS PREMIAT EN LOS JOCHS FLORALS DEL RAT-PENAT.

I

Negra es la nit, òrajosa,
Xiula 'l vent, rodola 'l tró;
Brilla 'l llamp per fer mes negra
Més tétrica la foscor.

Serra y pla, camins y viles,
Deserts y muts están tots:
Solament á la tempesta
Lo terratrémol respón.

Monestir de Santes Creus,
Que alecs gegant y paurós
Ta corona enmarletada
En mig de penyals y boschs
¿Quina es eixa llum que 't dona
Reflets de sanch y de soch?
¿Quines les veus que tes voltes
Omplin d' esglay y soroll?

No es la vesllum esgroguida
De la llantia en mig del cor,
No es dels monjos de blanch hábit,
La conhortant oració:

Es l' Incendi y l' Estermini,
Fum y flama, crits y colps,
Juraments y carcallades,
Blasfemias y maldicions.

Los penitents y els asceletes
Fugitius estan ó morts;

Volcats los altars, per terra
Van los Sants á tomballons.

La Impietat, mig ubriagada,
Beu en los cálzers á doll,
Munta 'l Escarní á la trona,
Obri 'l Robo els panteons.

La Enveja esportella's marbres;
Cendres aventa el Rencor,
Corre, ab corona de flames.
D' assí enllá la Destrucció.

Fosca nit, feste mes fosca,
Y encara no hu serás prou:
Pera ofegar la cridoria,
Xiuleu, vents; rodoleu, trons.

Y si no podeu detindre
Tal desori y tal afront,
Cel burlat y escarnit, digues:
Los teus raigs ¿pera qué 'ls vols?

II

Dos ombres de la muralla
Han sortit, junes les dos;
Per ella han pasat com pasa
Per lo vidre ó l' aigua el sol.

Acaminen y acaminen
Ab ferm pas y altivol front;

Ni esguart ni paraula cambien:
 ¿Ahon van? ¿Qué volen? ¿Qui son?
 L' un porta capell de ferro,
 L' altre du corona de or;
 Els dos van ab mantells negres,
 Ab resonants esperons.

Groga com cera es la cara,
 Sech lo llavi, l' ull febrós:
 Ningú al vórelos diria
 Si son de este ó l' altre mon
 Y acaminen y acaminen
 Erts y muts, altius y forts:
 Rectes van com dos sagetes,
 Llaugers van com dos visions.

L' huracá passa y no 'ls toca:
 No 'ls banya l' aigua que plou;
 La roca á son pas se aplana,
 S' aparten branques y tronchs.
 Munten al cim de la serra,
 Baixen de la vall al fons:
 Noves serres y valls noves
 Munten y baixen de nou.

Y acaminen y acaminen
 Sense treua ni repos,
 Mentre la terra trontollen
 Vents y pluja, llamps y trons.

III

¿Quim misteriós rebombori
 En estranya confusió
 Quan ells en la fosca passen
 A una banda y altra s' ou?
 Dringar d'armes, veus d' alarma,
 Vítors, himnes y llahors,
 Trompetes, carros de guerra
 Rodolant, caballs al trot.
 Bramits de la mar, canturies
 Dels naugers, esgarrifós

Topetar de dos navilis,
 Critis de abordatge y de mort.
 Y quan lo llamp illumena
 La nit fosca es veu per tot
 En les boyres blanquinoses
 Algo que surt y que 's mou;
 Helms y llances que espurnegen,
 Senyeres y gonfanons,
 Caballers, infants, maynades,
 Exèrcits, castells y forts.
 Van los arquers per les llomes,
 Per la vall en llarch estol
 Hòmens de peu, per la plana
 Los cabalcants esquadrons.

Mes enllá, les aigues blaves
 Solquen baixells voladors;
 Mes enllá llunyanes terres
 Omplin daurats horitzonts:
 En la plaja mauritana
 Tunes doblegant lo coll;
 Palermo, tocant á vespres;
 L' Etna, vomitant mes foeh;
 Messina aclamant gojosa
 Al capdill libertador;
 Burdeus, admirant incrèdula
 Al rey més caballerós.

Passa el llamp altra vegada
 Silenci, quietut, negror;
 Y en la tétrica foscuria
 Solament se veu y s' ou
 Als dos caminants sinistres,
 Erts y muts, altius y forts,
 Ab los amples mantells negres
 Y els ressonants esperons.

IV

Dos hores fa que acaminen
 Sense treua ni repos;

Aspra costera devallen
Portats en ales del torb.
Allá baix gruny y blanqueja
Lo Francoli, humflat y gros;
Apleguen, y á la altra riva
Passen sens barca ni pont.
Munten la oposta costera:
Quan dobleguen lo pujol,
Lo pas, per primera volta,
Detenen de sopte els dos.
Ardix espurna de ira
En los ulls hundits y foschs;
La ma porten á la espasa;
Los dits claven en lo pom.
Inmensa, infernal foguera
Veuen llampagar enfrot:
Lo flamareig al cel monta;
La sumaguera ompli 'l bosch.
¡Poblet! ¡Tomba del gran Jaume!
¡Guardiá dels patris honors!
¿Qui posá mantell de flames
En tots muscles de colós?
Guaitant la flama, els espectres
Se fan mes ombrius y grochs;
Pareix que creixquén llurs membres
Y s' aagegante el seu cós.
Diu al del capell de ferro,
El de la corona de or:
«Anem,» y el camí segueixen
Erts y muts, altius y forts.
A llur rostre cadavérich
Dona 'l incendi un tint roig;
Y darrere d' ells s' allarga
Llur ombra, d' estrany contorn.
Al gótic portal ariven
Hont Sicilia y Aragó
En les pedres ennegrides
Esculpiren sos blasons.
Avansa el de la corona;
Truca ab la espasa dos colps,

Y com vuida sepultura,
Rimbomba tot l' interior.
Una veu fonda, fondíssima,
Pregunta allá dins: «¿Qui sou?
—Obriu, soch lo Rey en Pere,—
Y Roger de Lauria yo.»
Les dos ventalles de roure
Rodaren sense remor,
Y quedá oberta la gola
Del colossal portaló.

V.

Les gegantines pilastres
S' aixequen en la foscor:
Amunt, tot es fum y flama;
Avall, tenebres y dol.
Fugiren els incendiari
Penedits ó plens de por;
S' ouen sols en lo silenci
Cruixits y espetechs del soch

Allá, en la negra foscuria,
Pinta 'l rogench resplendor
Una fantástica imatge
Que s' acosta poch á poch.
Triple corona y garlanda
Condal cenyixen son font;
Sobre garlanda y corones,
Les ales obri un dragó.

Per los muscles y la espala
Cau lo cabell, blanch y ros;
Es com neu la harbellera;
Lo esguart entre trist y dols.
De ferro; que 'l temps robella,
Cobert va, dels peus al coll;
Sobre el ferro un hábit porta
D' estamenya blanquinós.

Mostra en lo pit la creu santa,
Penja al costat lo tiçó,

Y lluminosa celistia
Flameja en tot lo seu cos.
Sant ó rey, guerrer ó frare,
Anima, espectre ó visió,
A son pas l'ombra se aclara,
La flama fumeja y mor.
Los dos caminants sinistres
Endobleguen los genolls,
Y ab veu llacrimosa criden:
«Pare» l' un, l' altre «Senyor.»
Y entre runes y fogueres
Eu mig del temple paurós
Al rey Jaume lo rey Pere
Li parlaba estos rahons.

VI.

—Pare, yo no sé quans sigles
Dorgui l' somni de la mort,
Escoltant dintre l' sepulcre
Absoltes, planys y oracions.
Afadigat de la lluya,
Be se assopegava l' cor,
Aguardant de la trompeta
Del Judici l' suprem toch.
No la trompeta del Angel,
La del infern sentí yo,
Y de gent malavirada
L' irreverent atropoll.
Obrich els ulis: tot es negre,
—Mon Roger, pregunte dorms?
—Así estich: maneu—baix terra
Sa veu contesta, allí prop.
¡Com s' estremexía l' temple!
¡Cóm bramava l' avalot!
De sopte, en l' urna de jaspi
Sent los esclafits y els colps.
La sanch glassada, brusenta
Torna al pit, fas un esfors,

M' else, y en la fosca 'm trove
Viu y dret, sens saber com.
Com fulla que 'l vent se 'n porta,
Forsa irresistible 'm mou,
Y assi vinch joh Rey y Pare!
A plorar greuges majors.
¡Malestrugues flamerades,
Sortides no sé d' ahont,
Si aquestos murs respectáreu,
Lo demés caldria poch!
Devoreu ma sepultura
Mon cós feu cendres y pols,
No toqueu, flames, la tomba
Del gran rey, grat al Senyor.
¡Bon Jesus, Verge Maria,
Gran Apostol del meu nom,
Del foch que en mon pit bullia
Doneume una espurna sols,
Y als del altars y sepulcres
Indignes profanadors,
Poséumelos cara á cara,
Poséumelos front á front!»
Aixís irat, el rey Pere
Digué: lo Conqueridor
Mirant al cel, responia:
—Perdonemlos: Deu ho vol!

VII.

«¿Veus els llamps, Infant En Pere?
¿Escoltes el vent y els trons?
¡Qui sab si aqueixa borrasca
Dona als camps mes fruyts y flors!
¡Oh terratrémols dels pobles!
¡Llampegades! ¡Convulsions!
¡Qui sap si en eixes tempestes
S' afona ó s' aixeca l' mon!
Vents de angunia y d' estermini
Xiulen ab estranys udols;

Tot s' estremix y es derrumba;
Potser se renova tot.

Vuy sobre nosaltres cauen
Del mon vell los enderrochs;
Demá, les glories antigues
Brollarán sobre 'l mon nou.

No t' esglayes, rey En Pere,
Passa 'l núbol, lo sol no;
Ab sageta lluminosa
Pronte ó tart, les ombres romp.

Ya veig com venen joyoses
Novelles generacions;
Ya 'ls murs profanats alsarse
Veig novament, plé de goig.
Entre 'ls altars y els sepulcres.
Com veus profétiques, oixch
Les falagueres lloances
Dels renadius trovadors.

Y agermanats abrasantse
Pasat y Esdeveniror,
Relliga la patria Historia
Los diamantins esclavons.

VIII

Mentre En Jaume aixis dia,
Brotava allá, en la foscor,
De lluminosos espectres
Numerosíssim estol.

Dels esportellats sepulcres,
Dels destruits panteons,
Surtien muts, misteriosos,
Impalpables, voladors.

Los reys, ab ceptre y corona;

Vestides de vellut y or
Les regines; ab espasa
Flamejant, duchs y barons;

Ab sa gramalla vermella
Los ciutadans y prohoms;
Ab daurat bácul lo bisbe;
Ab ploma y llibre 'l doctor.

Soldats y capdills, pagesos
Y princeps, llechs y priors,
En apretades ringleres
Encerclaven al Rey tots.

Y altres espectres s' alsaven
Darrere; y en tranquil vol
Venien altres, y uns altres,
Formant fantàstiques hosts.

Imagens d' estranya mena,
De diferents temps y llochs,
Esperits dels que ya foren,
Dels que han de ser, dels que son,
Aixecávense joyosos
Del sepulcre ó del bressol,
Animats per lo puríssim
Sentiment del patri amor.

Callá 'l Rey: tots ells brandaven
En les mans paumes ó llors,
Y les ressonantes voltes
Omplia un cantic gloriós.

La tempesta s' allunyava;
Joliu despuntava el jorn;
Ombres, neules y fantasmes
Mudaven forma y color;
Per lo finestral sens vidres
Entrá 'l primer raig del sol,
Y com esqueixada boyra
Desparegué y fugí tot.

TEODORO LLORENTE.

DISCURS

PRONUNCIAT EN LA VILA COMTAL DE FURCALQUIER AB MOTIU
DELS JOCHS FLORALS DE PROVENSA, PER WILLIAM C. BONA-
PARTE WYSE, PRESIDENT DE LA FESTA.

(Acabament.)

Mes me sembla, bellas damas y gays provensals que voleu coneixe després de tot, lo que es veritablement lo «Filibriga» y lo que significa aquesta «cosa» de que us parlo ab un entussiasme massa nebulós tal volta. Semblant al dols mot, «Poesia» que casi no pot definirse sino per «Poesia», la «Causa» que nosaltres tenim al cor se defineix sobre tot per la afecció dels seus creyents. ¿Heu sentit dir may com, en altre temps, en l' alba de nostra fundació, aparegué de sobte una vella en mitj dels sets poetas reunits, y 'ls tirà com un llegat misteriós lo mot enigmàtic de «Filibre», que després ha capficat tant als filólechs? Jo no sé si aixó es una historia veritable, es massa poètica, està massa en las condicions normals, pera no esser real. Heus aquí, donchs, lo que jo entenç per «Filibriga» y lo que entenç per la «Causa»:

Segons la apreciació del poble, com las estrelles pels pastors, no sembla sino una guspira vulgar que llú allá baix ab una llumeta graciosa. Pera nosaltres, los felibres convensuts, los *arquins*, los iniciats, es un planeta inmens que fa son curs obligat y volta baix la mirada del Altíssim. «Filibriga» significa societat per la adoració de lo bell, de lo bò, de lo verdader, baix la base de la família primordial, de las venerables tradicions, dels sentiments celestials, per medi de la dolsa llengua materna, de las encarnacions armoniosas y artísticas que no son mes que'l ropatje de la idea central, la gesticulació visible d' una íntima y alta inspiració: «Filibriga» vol dir en sa integritat, retorn als antichs elements naturals en malhora despreciats ó esborrats. Sa, sant, sanitós, «Filibriga», es la protesta *unguibus et rostro* contra 'l verí extranjer del pessimisme y del materialisme. Es,

per dirho aixís, una assenció gradual vers l' amor august de la gran patria, per las escalas del amor de la petita, lligantse per debers cotidians á lo que 'ns es mes próxim. Es la piràmide assentada sobre una ampla base, y no enfonsada per sa punta adoptant l' estil de molts ideólechs moderns: es una independència digna y plena de resultats en la literatura y en las costums de la vida. Es una afeció santa per la sabiduria dels passats, pel principi de la autoritat normal, per tot lo que fa la veritable ditxa de la pobre y adolorida humanitat. En una paraula (y ho dich ab respecte) es una lley de subcristianisme que no es indigne del altre. Y perdoneume ma llarga lletanía metafòrica, com lo sol meridional, es una cosa que llú, escalfa y fa viure, que hermoseja lo lleig y fa cantar als aucells, que vessa en lo cor de las rassas la calor y la salut y la prudència gala; com lo Mistral de Provença que escombra las fetors y fa corre las ayguas es aquest vent benvolgut que desitja purificar ab sa alienada serenà, forta y sublim, las civilisacions corrompudas que fan de Zola y de Belot sos miralls disformes y fidels. «Felibrige», amichs meus, es com aquells jochs xinos, una sèrie d' esferas dintre d' altras esferas. Es un diamant de cinquanta cayres que guarda altres tants aspectes brillants.

¿Qué puch dir mes? La paraula «Filibre» es una locució cabalistica. Vaig á probarho. En las set lletres que la componen hi ha tants elevats misteris com rojos grans hi han en una magranà. Per exemple: s' hi veulen reunits costat per costat, los mots «Fé» y «Libre» pera ensenyarnos que la mútua tolerancia del descregut y del creyent deu existir en nostra associació literaria. S' hi veu per si, la idea que la «Fé» fa als homes lliures, com la negació porta á la tiranía.

Lo mot «Liber» nos recorda al bon pare Bacchus, no si volém aquest deu que está sentat, cama ací cama allá, sobre una bota, pero si aquest deu eternament bell, eternament jove, que es sinònim de Phæbus-Apollon l' inspirador dels poetas y l' «exterminador» de las pestes; y 'l mot, en son conjunt, nos convida, quan convé, á compondre bells llibres. Pensém de tant en tant en los doctors de la lley, escoltant al Salvador en lo temple, y 'ls nodrim de la materna llet, es á dir, de la llengua que hem saborejat en lo calentó bressol de la infantesa.

Comparact, amigas y amichs, los humils orígens del Felibrige ab sa brillant «actualitat», me crech com lo pescador de las nits àrabes quan vegé, elevantse en grans espirals una fumera misteriosa que estenentse per sobre de la terra y del mar prengué per si los contorns de un gegant formidable. Be es veritat que ma primera vinguda á Provença, quan doblement ubriacat de la Cigala, jo bebia ab gust lo vi novell de

«Mireio», lo «Felibrige», 'm semblá tot un altre. Era pera mí en aquell temps la actitud magnífica de una llengua agonitsant davant del francés, lo conqueridor desdenyós; era pera mí lo cant del cisne del Mitjdia, melodiós com cap altre en mitj de la arrogant barreja de las altras llenguas. Si en altre temps, jo comparava la nostra causa al aparell que 's posa prop de la roda pera impedir una baixada massa ràpida, tot dihentme que aquest aparell tenia sa rahó d' ésser en l' ordre social, tant ó més que l' esperó ó 'l fuet que fa volar als cavalls; si en aquests petits remolins de las voras del Ródano que van contra la direcció rabenta del cim central, jo vegé, una semblansa ab las tendencias de nostra associació, tot aixó que jo veia, ha sigut abandonat. A mos ulls enguany, la significació «Felibrige» es ménos negativa y ménos passiva. La idea felibrencia, al ménos aixís ho entenç jo, podrà dominar quan li arribi l' hora, serà lo fuet ó esperó; ella va pera esser, y serà també, corrent central!

Y la Llengua, la Llengua al voltant de la qual s' hi fa tant bullici! No hi ha, n' estich segur, un sol home entre nosaltres que cregá ni per un moment que está en la naturalesa d' una llengua morta ó mitj morta, lo reviure y rependre possessió d' ella mateixa per la sola forsa de sa voluntat. Seria tan fora de rahó (parlant sense respecte) com lo voler donar grans mostatxos á un xicot de deu anys fregantli 'ls labis al barbamech ab pomada de greix d' os. Aquestas revolucions resultan de lleys eternas é inmortals. Mes, encara que jo no accepti enterament l' axioma de 'n Mistral:

Qui té sa llengua té la clau
que de cadenes lo deslliura

que jo llegeixo al revés, no hi ha pas rahó possible, perque una llengua sia destruhida si sa flama viva es regularment mantinguda.

Oh! jo no soch pas dels que pensan que 'l Progrés será servit per medi de la adopció d' un idioma universal que s' alsaria sobre las ruinas dels altres idiomas, ó per medi de la reducció de totes nosaltres bellas diversitats de llenguatje en una monòtona linea dreta. Jo sé que hi ha bastanta gent, curta de vista—cervells de pols!—pera 'ls quals lo modest ideal de la vida es un rusch ó un quartel. Pero, gracies á Deu, nosaltres no som d' aquesta mena! Nosaltres, no compreném per que no hem de poder restar *bilingües*, com nostres antepassats, ab un llenguatje pera 'ls extranjers ó pera 'ls negocis, y ab un altre com un tuteig pera las cosas del cor y pera la intimitat de la llar.

Com en una catedral un *Sancta Sanctorum*, en una casa una cambra escullida, l' idioma que brollava dels llabis volguts de las nostras mares pot—¿perque no?—allotjarse pacíficament en lo si del altre. No 'us en riguéu, oh governants, oh llejisladors! del provensal, que no es pera nosaltres cap mes altra cosa que un dols tuteig familiar; ans al contrari encoratjeulo en interès d' un patriotisme elevat. La parla nadiva d' un país es un llas que lliga 'ls pobles á la terra, y deuria esser vist ab bons ulls per tot home politich que s' interesés pel pervenir.

Lo Pervenir! Oh abisme de misteris! No cal pas, estimats Felibres, pensarhi massa. Es molt millor viure en lo present que viu, y anar seguint ab la protecció de Deú. Si teniu lo verdader sentiment del artista y del patriota, travallareu ab coratje á la resplandor de vostras ideas íntimas; seguireu las petjadas de vostra Primpresa per penyas y singleras. Si estimeu vostra llengua d' or, vostra terra nudridora, com se deu, no pensareu en vostra petita gloria personal, sino en lo Sempre-Bell, en lo Sempre-Bó, en lo Sempre-Ver, de quí vosaltres sou, oh Felibres, los suports y 'ls priors! Es possible (res hi ha impossible) que no entreu pas tot desseguida als castells de vostres ensomnis, que no hi trobeu precisament los tresors que hi cerqueu. Pero «*Nil desperandum Teucro duce!*» No hauréu á la si percut lo temps, igual que nosaltres, vostres devanters. Se sab que si 'l Felibrige 's devaneixés com lo fum en aquest mateix moment, sas petjadas quedarán per esser encara admiradas sobre las rocas.

Ell ha comunicat son alé inmortal dins l' ànima del seu país; ell ha fet correr la sanch d' una noble vida per mil venas invisibles. Avant, donchs sempre! Recordeuvos dels alquimistas de la Edat Mitjana que, si per etzar, no tenian lo goig de trobar la pedra filosofal, no obstant eran, l' un darrera l' altre inventors molt ilustres y eminentes benefactors. Recordeuvos aixis mateix d' aquell Saul, lo fill de Kish, que, perdent la somera que cercava, trobá per altra part en son camí una inesperada corona.

Lo Pervenir! Molt plé de problemes! No cal pas deixarlo en l' olvit, Felibres! No seria mal, fins pera nosaltres y tot, pensar de temps en temps en nostre sigle tan maravellós, en que la Ciencia, ab sa ma de fada ho regira, ho transforma y ho transfigura tot, y que fa en un tançar y obrir d' ulls, lo que demanavan en altres temps sigles y sigles; nostre sigle, dich jo, sobre 'l que qual s' hi cerneix l' Imprevist magnifici hi domina la Paradoxa. *Ad utramque fortuna parati*, atenta la orella, alerta com los soldats en emboscada, lo que tenim de fer es mes clar que l' aygua. Adoptant la arrogant divisa dels Villeneuve,

hauriam d' estar disposats á tot, excepte á trahir á vostres germans, oh Felibres!

He llegit darrerament en lo llibre d' un gran pensador parisench, d' opinió la mes avansada, que la Reyna del Pervenir es la Federació, es á dir la Descentralisació, es á dir la idea interna del Felibrige. També he notat que en lo nou regne de la Grecia, una llengua gloriosa y pura que jeya empobrida en lo fanch se 's retornat (mercés als homes de cor y de cap), per segona vegada en lo curs de sa historia, brillanta y gloriosa d' esperansa. Y després, ¿voléu saber lo que 'us dich? Es que la apoteosis definitiva de la parla dels Mistral y dels Jasmin no es un impossible; es que 'l soberá triomf del evangeli felibrench va essent, mercés á vostre pit y á vostra ajuda, oh valents fills de Santa-Estela, cada dia menos un miserable QUI SAB y cada dia més una gran y brillant SEGURETAT.

Avinyó 23 d' Abril de 1882.

EL POETA

A LA REYNA DELS JOCHS FLORALS

PREMI DE LA FLOR NATURAL EN LOS DEL RAT-PENAT DE VALENCIA

Permet que ara, senyora, rendinte pleutesia
Y fent als peus del trono l' acatament degut,
Com los antichs Trovaires de la Provença un dia
En ses fecundes lluytes de amor y poesia,
En tú admíre son símbol de màgica virtut.

Y tú, Ideal, que voles batent ales inquietes
Y omplint ab ta grandesa l' espay del infinit;
Tú, que lo cor avives, tú, que les ments alletes
Dels fills de la teua ànima, de tos volguts poetes;
Fes qu' al meu cor abruse lo soch de ton esperit.

Que puga jo á la Reina, garrida com hermosa,
Com fou aquella Isaura de les antigües Corts,
Parlarli per Valencia, sa mare carinyosa,
En llengua llemosina, mes pura y delitosa
Que mel de ses colmenes, que fruita dels seus horts.

Per la gentil Valencia, qu' arriba conmoguda
De nostra festa á vore la remembrança anyal,
Que fá á la subirana la distinció deguda,
Que á ses triades filles una per una muda
En lo flotant imperi del seu tron ideal.

Valencia l' arabesca, Valencia perla fina,
Qu' en la oriental diadema llui lo moro brau,
Sultana qu' es recolsa junt á la mar vehina,
La Vénus dels poetes sortint en la peginha
D' entre la blanca escúma del oleage blau;

La que cull en ses plages entre les algues conges,
Y en ses andanes filen els cuchs daurats capells.
Y ab grans de forment ompli ses eres y ses llonges,
Y amostra entre les branques el or de ses taronges,
Y sos jardins perfumen los roses y clavells;

La que s' aixeca altiva entre 'l florit paisage,
Y per doser ostenta cel blau, que relluix.
La qu' en lo espill del Túria va á reflectar l' image,
La que als estranys admira per l' eternal noviaige
Qu' ab amorosos vincles al Micalet la unix;

La qu' es el ubert temple ahon cult al art professa,
Del que sos fills son sempre constants adoradors,
E inspiració donatlos ab sa inmortal bellesa,
Conmou lo cor sensible y el clar ingeni bressa
D' aquells que la retraten ab notes y colors,

La qu' es jardi d' Hespérides, hon l' envejada poma
Cullirá huí altre Pàris ab amorós anhel,
Puix te per filles deeses com un temps Grecia y Roma,
Beldats com les huries qu' ensomiá Mahoma
Com premi reservades pera son septim cel;

La qu' escullides roses desfulla hui á tes plantes
Y t' oferix lo ceptre, lleuger com els amors,
La que te puja al trono pera qu' els ulls encantes,
Dona gentil triada entre belleses tantes,
Com flor encisadora entre un pomell de flors;

D' esta ciutat, senyora, que fou bressol de sabis,
Y qu' enfantá á Ribera, á Gomis y á Febrer,
Y que de gloria ompliren del Cit y Jaume els glabis;
D' ella en lo nom te parla ab tremolosos llabis
Dels valencians poetes lo trovador darrer.

Del meu cant entusiasta escolta la cadencia,
 Que á tes ouits aplegue com *lay* del antigor;
 De les rahils del ánima arranca la existencia,
 Y per aixó en ses troves ell recullix l' esencia
 De tres nobles afectes: de Patria, Fe y Amor.

Escolta joh subirana! la parla primitiva
 Del regue de Valencia, de son bressol pairal;
 Ya de la renaixensa al alcabor s' aviva:
 Y á tots nosaltres ara, fills de la *morta viva*
 Complaunos passejarla com un penó trionfal.

En esta llengua noble, qu' en Laci tingué pare,
 De gloria el nostre títul está per sempre escrit,
 Y hort fill de Valencia será qui 'l menyspreare:
 Deu ser pera nosaltres reliquia dé la mare,
 Qu' es dú del coll penjada y acaronada al pit.

Per tan sagrat objecte lo teu cantor espera
 Que siga de ventures lo teu imperi breu,
 Que d' esta Renaixensa custodies la senyera,
 Qu' ab entussiasme patri *Lo Rat-Penat* venera,
 Com los cristians veneren lo signe de la creu.

Es ideal ton trono joh Reina de la festa!
 De murtra es ta corona, ton ceptre es una flor;
 Mes les socials revoltos no abatirán ta testa,
 Que fins los peus no arriba bramant eixa tempesta
 De qui per nort y brúixula té Patria, Fe y Amor.

Nosaltres, los teus subdits, d' amorissim temple,
 En germandat sumisa, com al progrés li plau,
 Als subdits d' altres lluytes donatlos el eixemple,
 Obrim en ton imperi lo mitològich temple,
 Posant en ta má esquerra lo simbol de la Pau.

JASCINTO LABAILA.

LA CASACA D' EN JAUMET

Ensenyan més los homens ab sos actes
que 'ls llibres qels filosops.

I

La infantesa d' en Jaumet havia sigut una historia de llàgrimas. Era tan petit quan sos amorosos pares moriren que ni 'ls arribá á coneixer; li deixaren un envejable patrimoni, y quan fou home se trobá sols ab un capitalet de cinch mil duros. Segons los tutors, tot lo restant s' ho havian menjat l' ensenyansa, la quinta y 'ls metjes que tingueren d' arrancarlo tres vegadas de las portas de la mort.

Ell conegué prou l' expoliació de que havia sigut víctima, però si somniá en perseguir á sos indignes tutors, ho deixá correr ben aviat, temerós de perdre en paper sellat, advocats y escribans lo poch que li restava. Lo pobre xicot, escarmientat per la desgracia, havia après á no desafiar la sort, sa encarnissada enemiga, y á reservarse tot lo cabal d' arrogància, heretat de son pare, sols pera 'ls conflictes de dignitat, ab los quals jamay tranzigia. En tot lo demés ajupia 'l cap fàcilment, desitjós de parar d' una vegada lo fuhet de la disort que tant l' havia maltractat, y portat d' aquest mateix desitj no aspirava á més que un refugi en lo treball y la soletat.

Aquella ensenyansa tan costosa l' havia deixat sols en disposició d' exercir lo comers, y com per això li faltavan diners, no tingué altre recurs que buscarse colocació de dependent.

La sort semblá mostràrseli propicia deixantlo entrar de tenedor de llibres en un escriptori fosch y humit que s' aixecava al cap de vall d' un magatzém llargarut, sobre una tarima d' un pam d' alsada, closa per un biombo de fusta que li venia á ran dels ulls, quan pera respondre á algú, guaytava per la balustradeta ab que aquell clos remataba.

Allí, acotat tot lo sant dia demunt del Diari y del Major, consumia

la vida pera guanyar un modest salari, al qual procurá ajustar lo presupost de sos gastos, estalviant aixís lo rédit dels cinch mil duros que havíen d' esser un dia lo fonament de sa independencia. No visitava un café, ni freqüentava sinó rara vegada 'ls teatres. Quan eixia del escriptori, ja encesos los fanals, solia empindre, sempre solitari, un llarch passeig pera estirar las condormidas camas y adressar l' esquina, potser més adolorida que la de sos colegas á causa de sa estremada magror y de sa major miopia, que l' obligava á escriure ab lo nas fregant al paper; deixava llavors fer á l' imaginació castells en l' ayre dels qu' en mellors temps ne seria senyor y, confortat l' esperit y 'l cos ab la passejada, entrava en la despesa, sopava y 's retirava á estudiar pera extender 'l camp de sos coneixements. Després dormia ab la pau de qui té la conciencia neta, y 'l profon repós de qui ha treballat setze horas.

Lo pobre Jaumet trobava en la monotonía y aislanment d' eixa vida un gust extranyament consolador, y fins s' hauria considerat felis sinó hagués sentit en lo fons del cor una certa corcor que li feya venir las llàgrimas als ulls sense saber perqué. Uns cops ho atribuïa al recort de sos pares, altras vegadas á un desordre purament fisich, nerviós; may á la véritable causa, que era la set d' afeccions espirituals que martiritza á qui de la societat vol apartarse. En Jaumet posava amor á tot lo que 'l rodejava, fins á las cadiras, á las parets del seu dormitori, s' entendria ab las més rudimentarias mostras de simpatia de que era objecte; però com tots los esperits honrats, necessitava més, necessitava estimar fondament á algun de sos semblants y ajupir al dols jou de l' amor tota la voluntat que insensatament guardava comprimida y amargada dins del cor. Ningú més necessitat d' eixa expansió, d' eixa correspondencia consoladora, que 'ls malastruchs com en Jaumet ho era, y pochs, per lo tant, podian sentir com ell la set que 'l martiritzava.

II

Un matí, obrint lo balcó del seu dormitori, sorprengué, abocada al balcó del costat, á una noya de rostre ideal, mirada casta, però aixerida, y somris encisador. En Jaumet senti un efecte semblant al que experimentaria Adan topant, al desvetllarse, ab Eva al costat: sos ulls reposaren sobre la noya plens d' admiració, com si may hagués vist encara una dona. Los dos se feren una modosa cortesía, y la noya no trigá á desapareixer ab un saltiró d' auzell. Sens adonarsen en Jaumet

quedá clavat al balcó, bocabadat, cercant ab los ulls á sa vehina, com un nen sobtat pe'l vol de la papallona que ja quasi assolia ab los dits.

Aixís estava encara quan aquell capet ros se deixá entreveure en un balcó més enllà. En Jaumet torná á saludarlo ab una rialleta y 'l capet desaparegué al moment pera reapareixer ab igual lleugeresa en lo ters balcó. Després esperá mitj' hora seguida inútilment, se 'n entrá á la cambra, y sens esma de res més que asseures tot concirós, perdé 'l matí fent contínues eixidas al balcó pera no veure sinó la solitaria reniera de baranas de la casa del costat.

Una fonda recansa, l' anyorament de qui hagués sorprés en visió prompte esvahida la cobejada sort cridantlo ab los brassos oberts, lo corprengué. Aquella cambra ahont ell no podía restar despert sense la ploma ó un llibre á la má, s' havia convertit per encantament en antessala del balcó. Fora de la cadira, avans volguda y ara entapissada de punxes, tot lo demés hi sobrava, ni ho veya. Y al mateix temps una atracció tormentosa lo subjectava, allí 'l retenía, no li deixava abandonar aquell lloc.

Per fi, á la tarda, prengué un altra determinació. Volent extrenye' l siti, s' assegué al balcó ab un llibre á las mans, los ulls en viatje continuo de la barana á la lletra, de la lletra á la barana, fins que reapergeué la visió esmeradament vestida, ab clavells al cap y posat de permaneixer allí llarga estona.

En Jaumet no sapigué aufegar un sospir, ni apagar lo foch que esclatá en lo brill de sa mirada. Lo llibre 's colltorsá entre sos dits y una rogor d' auba tenyí á abdós joves lo rostre.

La primera paraula, avans d' eixir, tremolá llarga estona en los llabis com filla esporuguida del pudor, però mitj' hora després sostenian una conversa tirada y, d' aquell dia ensá, en Jaumet y la Cristeta feien més voladas al balcó que una vella al niu.

III

Al cap de sis mesos, en Jaumet entrava á casa la Cristeta, vessant amor y goig.

Donya Ramona, sa futura sogra, lo rebé á solas exposantli son penós estat de viuda de modesta fortuna, indicantli que la noya no tenia més de cinch mil duros de dot y la problemática esperança d' heretar, temps á venir, á un seu oncle, D. Leopoldo, capitalista ja conco que las distingia molt, y pregantli que si en vista de l' actual pobresa no

's creya ab ánimos de sostindre degudament á la filla del seu cor, ho declarés ab la mateixa llealtat que ella parlava.

En Jaumet, que á las primeras paraulas entrava ab repugnancia á conversar d' interessos allá hont sols lo duya l' amor alat, acabá per compendre la prudent conducta d' aquella mare y no vacilá en descubrir ab llealtat igual sa modesta posició, afeigint no obstant que el treballaría de dia y nit pera ferse independent y aumentar lo patrimoni fins á la mesura de sos desitjos, que l' amor per la Cristeta feyan més grans cada dia.

Calcularen abbós, com ho haurian fet dos pares, que reunidas las rendas dels nuvis y l' salari de 'n Jaumet podian contar ab cent duros mensuals, y desitjant Donya Ramona aplanar un xich la costa, acceptá al jove oferintse á rebre l' matrimoni á casa seva, pera que, vivint plegats y confonent tots los interessos, podessen encara soportar millor las obligacions probablement creixents del matrimoni. Y pronunciá Donya Ramona l' *probablement creixents*, lleugerament enrogiada y ab mal dissimulada rialleta.

No s' escapá á en Jaumet, ademés, l' amorosa intenció que amagava la mare de no separarse aixís de la filla, y aixó sol lo mogué á admitre aquella proposició qu' en otras circumstancies hauria refusat enèrgicament.

De llavors ensá, aquests dos caràcters se compenetraren, una sorta simpatía 'ls lligá estretament, prompte la bona senyora conegué que s' havia guanyat un fill inmillorable, en Jaumet comensá á mirarla á ella com si hagués recobrat á sa mare, aquellà casa esdevingué un paradís y un sol pensament embargava á tots sos habitants: lo casament de la Cristeta.

IV.

Era l' vespre de l' antevigilia. Donya Ramona, la Cristeta y en Jaumet no hi cabían de goig. Parents y amichs havian rivalisat en omplinar á la novia de bonichs presents. La taüla del saló estava rublerta de jersos de bronzo, de joyers de plata cisellada, de centres de taula de cristall nacarat y richs metalls; coixins y altres objectes brodats per las amigas ocupavan lo sofá y sillons, y en la cambra nupcial, una munió d' estotxets de variadas formas y dimensions se disputavan las miradas ab los vestits y roba blanca que constituhíen lo noviatge.

Enterbolia no obstant la joya de mare y filla un desengany inesperat. L' oncle Leopoldo, fins allavors tant obsequiós, no s' havia dignat

regalarli ni un brassalet de quincalla, ab tot y esser convidat á fer de padri de boda. Ni l' una, ni l' altra 's comunicavan las interpretacions que interiorment davan á tan significatiu oblit, lo callavan á tothom y fins la Cristeta tractava de dissimilarho á son promés, qui, apesar de tot, li llegia en los ulls.

Ah! si ell per sota-má hagués pogut evitarho enviant á nom d' aquell ingrat ricatxo algun present! Però cóm ferho sens exposarse més tart á esser descubert y á ocasionar aixís major disgust? Ademés, no mancava encara un dia, durant lo qual podia l' oncle esvahir aquella nuvolada?

Y tan bé com va pensar en Jaumet! Perque al sentdemá, á primera hora, una modista trucava al pis de donya Ramona, portant en duas grans capsas tot un vestuari complet de núvia, blanch, flamant, glas-sat com la ploma del cisne. La cambrera havia proporcionat d' amagotolis á don Leopoldo un vestit abandonat y una botina de la senyoreta pera que pugués dur á cap la sorpresa.

Mare y filla no pogueren dissimular extremada satisfacció quan ve-jeren eixir d' aquellas capsas, com onadas d' alba escuma, las prendas que contenían. La modista passá á emprobarlas totas; vestit, calsat, vel, corona, tot anava que ni pintat. La Cristeta, encesa de goig, se mirava en la gran lluna del armari, tenint de contindres pera no abrassar y petonejar á tots los presents. No era menos complet lo goig de donya Ramona; á la fí son cunyat havia quedat com li perto-cava; la noya estava enlluhernadóra, son rostre era 'l d' un serafí guaytant entre núvols d' encesa blancor.

—Y be,—feu la Cristeta, un cop fora la modista—ara no sabem si en Jaumet tindrà casaca, tindrà frach? Vestida de negre com proposava casarme, ell podia anar ab levita; però vestida de blanch, cal que vagi de riguosa etiqueta.

—Envia á preguntarli;—interposá la mare.

—Es clar, sinó semblaría 'l meu criat, pobre xicot.

—Déixat de tonterías, filla; lo que cal es que us estimeu. Si 'n té, que se 'l posi; si no 'n té, no l' amohinis més de lo que ja deu es-tarho.—

La Cristeta agafá la ploma y, ab la má encara tremolosa de goig, escrigué:

«Cor meu: La pena que no 't volguí confessar ahir y que tu m' en-devinavas, s' es esvevida ja. L' oncle Leopoldo acaba de sorprendrens ab un hermos vestit de núvia, blanch com las flors de taronger que 'l guarneixen. Segons la costum, anant jo vestida aixís, tu has de ves-

tir d' etiqueta. Mira, donchs, si tens frach y, si nó, procura que te l' fassin. No ho deixis de la má y vina tan aviat que pugas aquest matí, ja que, com sabs, passat mitj dia, no 'ns podrém veure fins á demá al camaril, hont t' entregará pera sempre la seva má ta amantíssima Cristeta.»

Cridá la minyona y li encarregá que d' un salt portés la lletra al senyoret.

Aquest baixava en aquell moment la escala de casa seva, encaminantse á recullir lo permís de la Rectoría y á fer algunas diligencias en lo Jutjat Municipal pera preparar lo matrimoni civil. Al llegar la carta s' torná roig, pensant que no tenia la prenda de vestir que se li demandava, mirá l' rellotje y rodant lo cap com qui's queixa de falta de temps, corregué á casa l' sastre.

—Pera quan lo vol, pera demá á primera hora?... No demana pas poch!—feu lo sastre.

—No hi há remey, aixís ha d' esser; fassi un esfors: que treballin tota la nit... No li demano preu.

—Veurém, veurém....

—Oh! me cal saberho de cert.

—Bé, vaja, estará. Vinga á las cinc y la emprobaré.

V

L' emproba doná un resultat desastrós; ab l' enguia d' eixir del apuro, l' sastre havia tallat una pessa esquifida y curta, que no tenia remey.

—Tallin un' altra,—feu en Jaumet tot neguitós.

—Es inútil; ja no hi há temps pera enllestirla d' aquí á demá. Vegi si troba un amich de la seva mida.

—Potser un basar...

—Ca, sant-cristiá! los basars no 'n tenen y menos per' una figura com té vosté, aixís espatluda y magre... No sab qu' ells tot ho fan ab escala gradual?—

En Jaumet trencá l' impertinencia del sastre ab una mirada ferrenya y corregué á casa seva sense pensarhi més.

Entre las contadas amistats contretas en son aislament no n' hi havia una qu' usés frach. Calia, donchs, desistir. Per altra part, si bé sentia contradir per tan poca cosa á sa estimada, interiorment experimentava una certa satisfacció no podent usar aquella prenda que

considerava impropia de la seva posició, si no ofensiva á sa modestia y bon seny.

Tot aixó ho faría entendre facilment á la Cristeta si podés dirli de paraula; mes la rigurosa prohibició de no deixarlo acostarshi del moment qu' ella havia anat á confessarse, ho impedia. Una senzilla paret los separava y, no hi havia remey, li havia d' escriure.

Prengué la ploma y ho feu, esplificantli lo ocorregut, mostrantli l' impossibilitat de subsanarho y procurant ferli veure la nímia importància que tenia l' conflicte, seriament considerat, per tot lo qual li pregava que no 's disgustés gens ni mica.

Mitj' hora després trucavan á la seva porta y rebia un' altra llétra aixís concebuda:

«Estimat Jaumet: La nuvia de blanch y 'l nuvi ab levita son un contrasentit que 't posaria en ridicul devant de la gent. Si ho hagues-sis pensat aixís no 't mancaria 'l frach, perque quan se vól de debó una cosa, s' obté sempre. Però tu ets fet á la teva y no hi has posat empenyo. L' oncle Leopoldo y l' altre padri hi anirán ab frach; considera quin paper hi farias tu, lo nuvi. No podent, donchs, venirhi aixís, aplassém la boda pera 'l dia que 'l tingas fet.

Sempre teva de cor

Cristeta.»

Un volcán arborá la sanch d' en Jaumet, dues llàgrimas li escalarden la cara y, prenent la ploma, grabá en un paper aquestas paraulas:

«Lo dia que vosté, Cristeta, 'm demana per' aplassar la boda jámay arribará.

Val alguna cosa més qu' una casaca lo cor que li oferia son desenganyat servidor en qui vosté no ha de pensar més,

Jaumet.»

NARCÍS OLLER.

LO MES DOLS

En lo ball de la festa del teu poble
giravoltant lo wals vertiginós
vaig robar de los llabis vermellosos
un vergonyant petó.

Un altre cop, tornavam de la vinya
rublerts del such del moscatell xamós,
y ab lo foch en la pensa y en los llabis
vaig pendret lo segon.

¡Y aquell que cap al tart, que no'l volias
perqué deyas que encar no era prou fosch!...
quant vaig darte l' anell de prometajc...
¡Oh! aquell si qu' era dols!

Mes lo mes dols sigué aquell que vaig darte
quant retornant del temple, units los cors,
vaig arrencar ta casta diadema
de taronginas flors.

FRANCISCO CASANOVAS GORCHS.